

Република Србија
УСТАВНИ СУД
Број: Уж – 9515/2012
_____ 2014. године
Београд

Уставни суд, Велико веће, у саставу: председник Суда Весна Илић Прелић, председник Већа и судије др Боса Ненадић, Катарина Манојловић Андрић, др Оливера Вучић, Предраг Њетковић, Сабахудин Тахировић, Братислав Ђокић и мр Томислав Стојковић, чланови Већа, у поступку по уставној жалби Лене Бошковић из Ужица, на основу члана 167. став 4. у вези члана 170. Устава Републике Србије, на седници Већа одржаној 13. новембра 2014. године, донео је

ОДЛУКУ

1. Усваја се уставна жалба* Лене Бошковић и утврђује да је подносиатељки уставне жалбе пресудом Основног суда у Ужицу П. 980/12 од 18. септембра 2012. године и пресудом Вишег суда у Ужицу Гж. 841/11 од 30. октобра 2012. године повређено право на правично суђење, зајемчено чланом 32. став 1. Устава Републике Србије, док се у преосталом делу уставна жалба одбацује.
2. Поништава се пресуда Вишег суда у Ужицу Гж. 841/11 од 30. октобра 2012. године и одређује да исти суд поново одлучи о жалби подносиатељке изјављеној против пресуде Основног суда у Ужицу П. 980/12 од 18. септембра 2012. године.

Образложење

1. Лена Бошковић из Ужица поднела је 11. децембра 2012. године, преко пуномоћника Милисава Курмазовића, адвоката из Ужица, Уставном суду уставну жалбу, која је допуњена 19. јуна 2014. године, против пресуде Основног суда у Ужицу П. 980/12 од 18. септембра 2012. године и пресуде Вишег суда у Ужицу Гж. 841/11 од 30. октобра 2012. године, због повреде права на правично суђење из члана 32. став 1. Устава Републике Србије, права на накнаду штете из члана 35. став 2. Устава, права на једнаку заштиту права из члана 36. став 1. Устава и права на имовину из члана 58. став 1. Устава.

У уставној жалби је наведено да је оспореним пресудама одбијен као неоснован тужбени захтев за исплату доспелих а неисплаћених износа породичне пензије, због застарелости предметног потраживања. Подносиатељка уставне жалбе је навела да је у оспореним пресудама утврђено да је она као оштећено лице сазнала за штету у децембру 2007. године и да је рок застарелости потраживања од три године истекао децембра 2010. године, те да није од утицаја када је управно решење о усклађивању породичне пензије њој достављено. По мишљењу подносиатељке, редовни суд је требало да утврди када је предметно

управно решење достављено њој и да се од тог датума рачуна благовременост уставне жалбе.

2. Сагласно члану 170. Устава Републике Србије, уставна жалба се може изјавити против појединачних аката или радњи државних органа или организација којима су поверена јавна овлашћења, а којима се повређују или ускраћују људска или мањинска права и слободе зајемчене Уставом, ако су исцрпљена или нису предвиђена друга правна средства за њихову заштиту. Поступак по уставној жалби се, у смислу члана 175. став 3. Устава, уређује законом.

Одредба члана 82. став 1. Закона о Уставном суду ("Службени гласник РС", бр. 109/07, 99/11 и 18/13 – Одлука УС) има исту садржину као члан 170. Устава.

У току поступка пружања уставносудске заштите, поводом испитивања основаности уставне жалбе у границама захтева истакнутог у њој, Уставни суд утврђује да ли је у поступку одлучивања о правима и обавезама подносиоца уставне жалбе повређено или ускраћено његово Уставом зајемчено право или слобода.

3. Уставни суд је у спроведеном поступку извршио увид у оспорене акте и другу документацију приложену уз уставну жалбу, те је утврдио следеће чињенице и околности од значаја за одлучивање у овој уставносудској ствари:

Основни суд у Ужицу је оспореном пресудом П. 980/12 од 18. септембра 2012. године укинуо платни налог Основног суда у Ужицу П. 2463/11 од 1. новембра 2011. године и одбио тужбени захтев тужиље, овде подносиоце уставне жалбе, за накнаду штете на име неисплаћених а доспелих износа породичне пензије за временски период од 1. августа 2004. до 30. новембра 2007. године. У образложењу ове пресуде је наведено: да је Виши суд у Ужицу решењем Гж. 605/12 од 21. августа 2012. године укинуо прву по реду првостепену пресуду и предмет вратио првостепеном суду на поновни поступак; да није од утицаја чињеница да тужени није пружио доказ када је управно решење тужиљи уручено, јер се у конкретном случају ради о накнади штете због неправилног и незаконитог рада - непоступања по коначном управном акту, те се застарелост не цени у односу на дан пријема решења, већ у односу на субјективно сазнање момента наступања штете, а што је у конкретном случају 1. децембар 2007. године када је почела да тече исплата усклађене пензије тужиљи; да је суд одбио извођење доказа саслушањем сведока на околност када је правни претходник тужене доставио тужиљи управно решење о усклађивању породичне пензије.

Тужиља је у жалби против оспорене првостепене пресуде, између осталог, истакла да првостепени суд није ни потпуно нити тачно поступио по налогу из укидајућег решења Вишег суда у Ужицу Гж. 605/12 од 21. августа 2012. године да се утврди када је она сазнала за штету, односно када је примила управно решење тужене о усклађивању породичне пензије.

Виши суд у Ужицу је оспореном пресудом Гж. 841/12 од 30. октобра 2012. године одбио као неосновану жалбу тужиље и потврдио првостепену пресуду. У образложењу оспорене другостепене пресуде је указано на то да је у конкретном случају субјективни рок застаревања тужиљиног потраживања од три године из члана 376. став 1. Закона о облигационим односима почео да тече од дана њеног сазнања за штету и лице које је штету учинило, а то је за сваки месечно опредељен износ разлике у пензији, дан исплате пензије у утуженом периоду. Како је последња пензија за новембар 2007. године тужиљи исплаћена у децембру 2007. године, потраживање је застарело децембра 2010. године, а тужба је поднета 27. октобра 2011. године; да се у жалби

неосновано истиче да је тек по пријему управног решења о усклађивању породичне пензије почео да тече рок за застаривање потраживања, те да је суд морао утврђивати дан када је ово решење уручено тужили.

4. Одредбом члана 32. став 1. Устава утврђено је да свако има право да независан, непристрасан и законом већ установљен суд, правично и у разумном року, јавно расправи и одлучи о његовим правима и обавезама, основаности сумње која је била разлог за покретање поступка, као и о оптужбама против њега.

Законом о облигационим односима („Службени гласник СФРЈ“, бр. 29/78, 39/85, 45/89 и 57/89 и „Службени лист СРЈ“, бр. 31/93, (22/99, 23/99, 35/99 и 44/99)) прописано је: да потраживања застаривају за десет година, ако законом није одређен неки други рок застарелости (члан 371.); да потраживање накнаде проузроковане штете застарива за три године од кад је оштећеник дознао за штету и за лице које је штету учинило, као и да ово потраживање у сваком случају застарива за пет година од када је штета настала (члан 376. ст. 1. и 2).

5. Разматрајући наводе и разлоге уставне жалбе са становишта истакнуте повреде права на правично суђење из члана 32. став 1. Устава, Уставни суд, пре свега, констатује да подносиатеља наводе о повреди означеног права образлаже тврдњом да парнични суд није утврдио када јој је достављено управно решење тужене о усклађивању породичне пензије. С тим у вези, Уставни суд и овом приликом подсећа на свој став да није надлежан да у уставносудском поступку оцењује правилност правних закључака редовних судова, осим у случају када је примена меродавног материјалног, односно процесног права била очигледна произвољна или арбитрерна, при чему се правичност оцењује на основу поступка као целине. Уставни суд испитује и то да ли су редовни судови, у конкретном случају, пропустили да у обзир узму све чињеничне и правне елементе који су битни за доношење одлуке, а што би могло да доведе до повреде означеног уставног права.

У оспореним пресудама је заузето правно становиште да је подносиатеља потраживала накнаду штете која је застарела, јер је протекло субјективни рок од три године од дана њеног сазнања за штету и за лице које је предметну штету проузроковало, у смислу члана 376. став 1. ЗОО, при чему није од правног значаја чињеница када је управно решење о усклађивању породичне пензије достављено подносиатељи. Уставни суд оцењује да је у конкретном случају било од правног значаја не само када је подносиатеља као оштећено лице сазнала за штету, него и када је сазнала за висину, односно коначан обим штете - за који временски период је у управном поступку извршено усклађивање породичне пензије, а што је било од значаја за опредељивање укупног периода за који је подносиатеља могла да потражује исплату доспелих а неисплаћених износа породичне пензије у предметном парничном поступку. У конкретном случају то је било могуће једино од дана када је подносиатеља примила предметно управно решење тужене и имала увид у садржину таквог решења. Сходно наведеном, Уставни суд оцењује да је у конкретном случају произвољно примењено материјално право на штету подносиатељке уставне жалбе тиме што је субјективни рок застарелости подносиатељкиног потраживања рачунат од дана прве исплате породичне пензије након њеног усклађивања, уместо од дана достављања управног решења тужене о усклађивању породичне пензије подносиатељки уставне жалбе.

Затим, Уставни суд понавља да се поступак увек мора ценити као целина, укључујући и одлуке жалбених судова. (видети: *C.G. protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, Одлука Европског суда за људска права број 43373/98, став 35.). Подносиатеља је у жалби против првостепене пресуде истакла да првостепени суд

није потпуно и тачно поступио по налогу из укидајућег решења Вишег суда у Ужицу Гж. 605/12 од 21. августа 2012. године - да се утврди када је она сазнала за штету, односно када је примила управно решење тужене о усклађивању породичне пензије, али је Виши суд у Ужицу, као суд правног лека, нашао да није од правног значаја када је подносиатељка примила наведено управно решење. По оцени Уставног суда, Виши суд у Ужицу је имао већи степен обавезе да образложи своју одлуку у том делу, у смиелу давања разлога зашто је одустао од свог првобитног налога који је дао првостепеном суду у укидајућем решењу, односно који су то нови разлози и чињенице због којих је променио своје правно становиште поводом доказивања релевантне чињенице - достављања управног решења подносиатељки уставне жалбе. Уставни суд указује на свој став да је за оцену да ли су испуњени стандарди права на правично суђење из члана 32. став 1. Устава, неопходно сагледати да ли је суд правног лека испитао одлучна питања која су пред њега изнета или се задовољио пуким потврђивањем одлуке нижег суда (видети, поред осталих, Одлуку Уставног суда Уж-3187/2010 од 11. децембра 2013. године и пресуду Европског суда за људска права у предмету *Helle против Финске*, представка број 157/1996/776/1977 од 19. децембра 1997. године, став 60.).

6. На основу изложеног, Уставни суд је оценио да је оспореним пресудама подносиатељки уставне жалбе повређено право на правично суђење, те је уставну жалбу у овом делу усвојио, сагласно одредби члана 89. став 1. Закона о Уставном суду, одлучујући као у првом делу тачке 1. изреке.

Имајући у виду природу учињене повреде наведеног уставног права у конкретном случају, Уставни суд је, на основу одредбе члана 89. став 2. Закона о Уставном суду, као меру за отклањање последица учињене повреде права, поништио пресуду Вишег суда у Ужицу Гж. 841/12 од 30. октобра 2012. године и одредио да тај суд поново одлучи о жалби овде подносиатељке уставне жалбе, изјављеној против пресуде Основног суда у Ужицу П. 980/12 од 18. септембра 2012. године, одлучујући као у тачки 2. изреке.

Захтев подносиатељке уставне жалбе којим је тражено да Уставни суд утврди и повреду осталих права наведених у уставној жалби, за сада је преурањен, имајући у виду да ће о жалби подносиатељке бити поново одлучивано, чиме ће и евентуална повреда осталих означених права бити испитана по наведеном правном леку у парничном поступку пред надлежним другостепеним судом, због чега је Уставни суд, сагласно одредби члана 36. став 1. тачка 7) Закона о Уставном суду, у овом делу уставну жалбу одбацио, одлучујући као у другом делу тачке 1. изреке.

7. С обзиром на изложено, Уставни суд је, на основу одредаба члана 42б став 1. тачка 1), члана 45. тачка 9) и члана 46. тачка 9) Закона о Уставном суду, као и члана 89. Пословника о раду Уставног суда („Службени гласник РС“, број 103/13), донео Одлуку као у изреци.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА

Весна Илић Прелић